

OBSAH

Předmluva	9
1. Úvod	13
2. Pojetí problémů spojených s bezpečností a udržitelným rozvojem území	17
2.1 Nadřazené pojmy	18
2.1.1 Nadřazené pojmy „pohroma“ a „nouzová situace“ a jiné souvislosti	19
2.1.2 Oblastí použití nadřazených pojmů „pohroma“ a „nouzová situace“	27
2.1.3 Další údaje	27
2.2 Zásady přístupu k problému	28
2.3 Život s riziky	31
2.4 Přijatelnost rizika	37
3. Řízení lidského systému pro podporu bezpečnosti a udržitelného rozvoje	41
3.1 Rozhodování veřejné správy	42
3.2 Nástroje veřejné správy	47
3.3 Shrnutí základní údajů pro potřeby řízení	48
3.4 Cíle řízení	51
3.5 Systém řízení bezpečnosti	52
3.5.1 Program pro zvyšování bezpečnosti	66
3.5.2 Všeobecné cílové indikátory bezpečnosti	67
3.5.3 Jak a k čemu se používají indikátory	68
3.5.4 Formální struktura konceptu pro zajištění bezpečnosti průmyslu	68
3.5.5 Průmysl a bezpečnost	69
3.5.5.1 Oblast koncepce a řízení pro podporu bezpečnosti	70
3.5.5.1.1 Celková koncepce pro podporu bezpečnosti	70
3.5.5.1.2 Dílčí cíle bezpečnosti	70
3.5.5.1.3 Vedení personálu k bezpečnosti	71
3.5.5.1.4 Systémy řízení bezpečnosti	71
3.5.5.1.5 Zajištění bezpečnosti ze strany personálu	72
3.5.5.1.6 Revize a hodnocení postupů k plnění opatření pro bezpečnost	73

3.5.5.2	Administrativní postupy pro zajištění bezpečnosti	73
3.5.5.2.1	Identifikace ohrožení a hodnocení rizika	74
3.5.5.2.2	Dokumentace pro podporu bezpečnosti	74
3.5.5.2.3	Postupy pro zajišťování bezpečnosti (včetně systémů pracovních povolení)	75
3.5.5.2.4	Řízení změny pro podporu bezpečnosti	75
3.5.5.2.5	Zajištění bezpečnosti ze strany kontraktora	75
3.5.5.2.6	Dozor nad bezpečností výrobků	76
3.5.5.3	Bezpečnost a technické záležitosti	76
3.5.5.3.1	Výzkum a vývoj pro podporu bezpečnosti	76
3.5.5.3.2	Projektování a montáž pro podporu bezpečnosti	77
3.5.5.3.3	Implementace inherentně bezpečnějších procesů	77
3.5.5.3.4	Průmyslové standardy pro podporu bezpečnosti	78
3.5.5.3.5	Skládování nebezpečných látek a bezpečnost	78
3.5.5.3.6	Údržba integrity / údržba pro podporu bezpečnosti	79
3.5.5.4	Vnější spolupráce pro podporu bezpečnosti	79
3.5.5.4.1	Spolupráce se správními úřady pro podporu bezpečnosti	80
3.5.5.4.2	Spolupráce s veřejností a dalšími zúčastněnými (včetně akademických pracovišť) pro podporu bezpečnosti	80
3.5.5.4.3	Spolupráce s dalšími podniky pro podporu bezpečnosti	81
3.5.5.5	Nouzová připravenost a odezva pro podporu bezpečnosti	81
3.5.5.5.1	Plánování vnitřní (on-site) připravenosti pro podporu bezpečnosti	82
3.5.5.5.2	Usnadnění plánování vnější (off-site) připravenosti pro podporu bezpečnosti	82
3.5.5.5.3	Koordinace průmyslových podniků pro podporu bezpečnosti	82
3.5.5.6	Poučení ze zpráv a šetření havárií / skoro nehod pro podporu bezpečnosti	83
3.5.5.6.1	Tvorba zpráv o haváriích, skoro nehodách a dalších poučných zkušenostech pro potřeby bezpečnosti	83
3.5.5.6.2	Šetření pro podporu bezpečnosti	84
3.5.5.6.3	Následné činnosti po nehodách (včetně aplikace poučení a sdílení informací) pro podporu bezpečnosti	84
3.5.6	Správní úřady a bezpečnost	85
3.5.6.1	Vnitřní organizace a koncepce pro podporu bezpečnosti	85
3.5.6.1.1	Organizační úkoly a cíle pro podporu bezpečnosti	86
3.5.6.1.2	Personál a bezpečnost	86
3.5.6.1.3	Vnitřní komunikace a informovanost pro podporu bezpečnosti	87
3.5.6.2	Právní rámec pro podporu bezpečnosti	87
3.5.6.2.1	Zákony, vyhlášky a standardy pro podporu bezpečnosti	87

3.5.6.2.2	Územní plánování a bezpečnost	88
3.5.6.2.3	Bezpečnostní zprávy	88
3.5.6.2.4	Povolení provozu a bezpečnost	89
3.5.6.2.5	Inspekce pro podporu bezpečnosti	89
3.5.6.2.6	Vynucení opatření pro podporu bezpečnosti	89
3.5.6.3	Vnější spolupráce pro podporu bezpečnosti	90
3.5.6.3.1	Koordinace mezi relevantními správními úřady na všech úrovních pro podporu bezpečnosti	90
3.5.6.3.2	Spolupráce s průmyslem pro podporu bezpečnosti	90
3.5.6.3.3	Spolupráce s dalšími nevládními zúčastněnými pro podporu bezpečnosti	91
3.5.6.3.4	Komunikace se společenstvími a veřejností pro podporu bezpečnosti	91
3.5.6.4	Nouzová připravenost a odezva pro podporu bezpečnosti	92
3.5.6.4.1	Zajištění připravenosti pomocí vnitřního (on-site) nouzového plánu pro podporu bezpečnosti	92
3.5.6.4.2	Zajištění připravenosti pomocí vnějšího (off-site) nouzového plánu pro podporu bezpečnosti	93
3.5.6.4.3	Koordinace relevantních úřadů na všech úrovních pro podporu bezpečnosti	93
3.5.6.4.4	Nouzová odezva a zmírnění pro podporu bezpečnosti	94
3.5.6.5	Poučení ze zpráv a šetření havárií / skoro nehod pro podporu bezpečnosti	94
3.5.6.5.1	Poučení ze zprávy a analýzy havárií / skoro nehod pro podporu bezpečnosti	94
3.5.6.5.2	Šetření pro podporu bezpečnosti	95
3.5.6.5.3	Postup po havárii včetně aplikace poučení pro podporu bezpečnosti	95
3.5.6.5.4	Sdílení informací pro podporu bezpečnosti	95
3.5.7	Ostatní zúčastnění a bezpečnost	96
3.5.7.1	Prevence havárií a bezpečnost	96
3.5.7.1.1	Sběr informací a komunikace pro podporu bezpečnosti	96
3.5.7.1.2	Aktivity společenství ke snížení rizika	97
3.5.7.1.3	Účast společenství při územním plánování a povolovacím procesu pro podporu bezpečnosti	97
3.5.7.2	Nouzová připravenost pro podporu bezpečnosti	98
3.5.7.2.1	Sběr informací a komunikace pro podporu bezpečnosti	98
3.5.7.2.2	Účast na plánování připravenosti pro podporu bezpečnosti	98

3.5.7.3	Odezva a následné činnosti po haváriích pro podporu bezpečnosti	98
3.5.7.3.1	Sběr informací a komunikace pro podporu bezpečnosti	99
3.5.7.3.2	Účast na hodnocení a šetření havárií pro podporu bezpečnosti	99
4.	Základní typy strategie řízení lidského systému	101
4.1	Podklady pro strategii řízení	101
4.2	Souhrn poznatků pro strategii řízení	105
4.3	Důležité položky pro strategii řízení	112
4.3.1	Kritické položky / aktiva a kritičnost	112
4.3.2	Stanovení míry kritičnosti	114
4.3.3	Kritická infrastruktura	119
4.3.3.1	Přehled definic kritické infrastruktury	120
4.3.3.2	Krizový potenciál kritické infrastruktury	120
4.3.3.2.1	Základní vlastnosti kritické infrastruktury	122
4.3.3.2.2	Hodnocení kritické infrastruktury	123
4.4	Základní strategie řízení území na základě vyjednávání s riziky	129
4.4.1	Řízení rizik	130
4.4.2	Řízení bezpečnosti	136
4.4.3	Základní rysy používaných strategií řízení území	141
5.	Podpůrný systém pro rozhodování při řízení lidského systému	143
5.1	Kontrolní seznam pro posouzení úrovně bezpečnosti v území podle stavu řízení bezpečnosti v území	145
5.2	Kontrolní seznamy pro obnovu majetku v území	146
5.3	Kontrolní seznam pro nouzové plánování	152
6.	Využití podkladů zpracovaných pro strategické řízení pro taktické a operativní řízení	155
6.1	Metodika řízení	155
6.2	Územní plánování	160
6.3	Nouzové plánování a plánování kontinuity	167
6.3.1	Kontinuita	168
6.3.2	Hodnocení a cíle kontinuity	169

6.3.3 Plány kontinuity	171
6.3.4 Shrnutí základních poznatků pro plány kontinuity	174
6.4 Podklady pro operativní řízení	177

7. Závěr	179
-----------------	------------

Literatura	181
-------------------	------------

Příloha č. 1 - Souhrn definic používaných pojmů	187
--	------------

Příloha č. 2 - Kontrolní seznam	201
--	------------

2. V r. 1994 zpráva „Human Development Report“, ve které jsou zavedeny pojmy lidské bezpečí (Human Security) a lidská bezpečnost (Human Safety). Lidské bezpečí je chápáno jako pocit bez obav a nedostatků. Lidská bezpečnost je chápána jako opatření, která jsou zaměřena komplexně, tj. nejen na zírání obav ze zbraní a války, ale i na zajištění lidské důstojnosti a kvality lidského života. Zmíněná zpráva formulovala následující základní znaky lidské bezpečnosti:

- lidská bezpečnost je univerzální / integrální,
- složky lidské bezpečnosti jsou spojeny a jednotlivými chráněnými zájmy a jsou vzájemně závislé, tj. jsou propojené různými typy vazeb a toků,
- pro rozvoj lidské bezpečnosti je důležitější včasná prevence, než pozdější vysoce kvalifikovaný zásah (odězve),
- lidská bezpečnost je zaměřena na lidi, nikoli na zvládnutí pohrom všeho druhu a na rizika a hrozby z nich vyplývající,
- lidská bezpečnost je souhrnem podmínek a okolností, které nabízí institucionální prostředí, avšak není a nemůže být výsledkem pouhých administrativních opatření.

Z těchto principů vyplývá, že lidská bezpečnost se zaměřuje na ochranu základních práv lidského života (příjiti, důstojnost, existence) od kritických a vše prostupujících rizik a hrozeb (přímých či nepřímých) způsobem, které jsou v souladu s dlouhodobým lidským rozvojem. Tj. cíte je ochrana před škodlivými jevy každodenního života, tj. před pohromami všeho druhu.

3. V r. 2005 na základě návrhu na konferenci „World Conference on Disaster Reduction“. Přijata deklarace, často označovaná jako Hyogo rámc, stavi na strategických záměrech, že snížení či alespoň zmírnění rizik pohrom je nutnou podmínkou udržitelného rozvoje. Stanovuje, že v tomto směru je nutné posílit roli institucí, které zajišťují odolnost (ve smyslu Resilience) lidského systému. Prioritami v řízení států jsou proto správné řízení (Good Governance), znalost a kultura bezpečnosti, identifikace rizikových faktorů apod.

Z tohoto důvodu při zajišťování bezpečnosti již nelze pasivně čekat na události a připsávat se jen na záchranné práce a na likvidaci jejich dopadů, ale je třeba být proaktivní, tj. bezpečnost lidského systému řídit tak, aby rostla. Protože chráněných zájmů v lidském systému je více a jsou různorodé, jejich ochrana a rozvoj vyžadují opatření, která jsou